

Design og arkitektur A – læreplan, lokal studieretning, august 2024

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Fagets genstandsfelt er materielle og immaterielle designprodukter og arkitektur, der ses som resultat af innovative, reflekterede designprocesser. Processen står centralt i faget og ses i et samspil med konkrete situationers krav og muligheder.

Design og arkitektur ses som afhængige af tid, sted, kultur, økonomi, teknologi og samfund i et globalt såvel som lokalt perspektiv. Viden herom medvirker til at styrke fagets almindelige og studieforberegende dimension samt fagets karriereperspektiver.

Faget baseres først og fremmest på projekter, der integrerer praktiske og teoretiske dimensioner. Gennem fagets praktiske dimension får eleverne indblik i og erfaring med processer, der er principielt identiske med dem, der indgår i designere og arkitekters daglige arbejde

Design ses som en proces, hvor forestillinger om mulige løsninger udvikler sig dynamisk.

Designanalyse er det element, der etablerer sammenhæng mellem fagets praktiske og teoretiske side.

Med analyser i forskellige faser af den praktiske designproces kvalificeres en forståelse for professionelt design og arkitektur som proces og resultat, ligesom analyse af professionelt udformet design og arkitektur skærper en bevidsthed om designprocessen i praksis.

I eksterne samarbejder skærpes forståelsen for de praksisser og innovative processer, som kendetegner professionelt design og arkitektur samt fagets brancher.

1.2. Formål

Eleverne skal tilegne sig designmæssige kompetencer, som gør dem i stand til at analysere, kontekstualisere og diskutere den designede omverden og egne designprojekter med anvendelse af fagets metoder, begrebsdannelse og terminologi.

Eleverne skal lære at arbejde med faglige metoder, som medvirker til strukturering af problemløsende arbejdsprocesser, og derfor kan overføres til løsning af opgaver i andre fag og i videregående uddannelser.

Herudover skal eleverne opnå viden om forskellige tiders og kulturers design og arkitektur for at erhverve sig en historisk og global bevidsthed.

Eleverne skal endvidere erhverve sig indsigt i kulturelle forudsætningers betydning for forskelle i design og arkitektur, herunder hvordan konkrete materielle betingelser kan give design og arkitektur et lokalt betinget udtryk.

Undervisningen fremmer en designkritisk tilgang, der bevidstgør eleverne om designs indvirkning på vores omgivelser både i et lokalt og globalt perspektiv.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Generelt og i sammenhæng med problemorienterede teoretiske forløb og konkrete projekter skal eleverne kunne:

- sætte designløsninger i kritisk fortidigt, nutidigt og fremtidigt perspektiv og i denne forbindelse:
 - argumentere for selvvalgte aspekter i design- og arkitektureksempler fra udvalgte designhistoriske perioder
 - analytisk sammenholde designeksempler fra forskellige perioder
 - formidle og reflektere over kropslige erfaringer med design og arkitektur
- forholde sig diskuterende til den designede omverden ud fra deres erfaringer med designprocesser og som interessenter
- formidle og reflektere over designprocesser og designløsninger ved hjælp af fagets metoder og terminologi visuelt, skriftligt og mundtligt
- forstå sammenhænge mellem fagets genstandsfelter og behandle problemstillinger på tværs af disse
- behandle problemstillinger i samarbejde med eksterne uddannelses- og erhvervsrettede partnere
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

I en designproces skal eleverne kunne:

- identificere et designproblem samt formulere, planlægge og gennemføre et designprojekt, som baseres på et hovedgreb
- anvende og forklare formålet med forskellige strategier til research, analyse, idégenerering, konceptudvikling, visualisering og detaljering i konkrete designprojekter og i forskellige faser af designprocessen
- undersøge et designproblem ud fra et kulturelt, historisk og samfundsmæssigt udgangspunkt, ud fra forskellige parametre og ved hjælp af forskellige metoder, som nævnt i kernestoffet
- dokumentere og begrunde valg og fravalg, muligheder og begrænsninger i en designproces, herunder de valgte metoder
- arbejde iterativt
- præsentere et designprojekt visuelt, skriftligt og mundtligt
- bevæge sig bevidst mellem praksis og teori, det abstrakte og det konkrete, mellem helhed og detaljer samt mellem det kendte og det endnu ukendte.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

I kernestoffet indgår:

Genstandsfelter, der behandles som enkeltområder og integreret:

- produktdesign
- kommunikationsdesign
- design af fysiske omgivelser, herunder arkitektur

Designparametre

Fagets overordnede parametre er form, funktion, æstetik og kommunikation, der ses i kulturelt, historisk, innovativt og samfundsmæssigt perspektiv. De ses i indbyrdes sammenhæng og i sammenhæng med følgende parametre, når disse er relevante: rum, konstruktion, materiale, stoflighed, teknologi, økonomi, brugervenlighed, bæredygtighed og etik.

Designteori og -historie

- nedslag i design- og arkitekturhistorien før 1750 og efter 1750, herunder antikken
- aktuelle design og arkitekturfænomener fra de seneste 5 år
- design og arkitektur set som kulturarv
- designprocesser på et diskuterende niveau
- design og arkitektur som er fremstillet i og uden for dansk designtradition
- materialeegenskaber på diskuterende niveau

Visualiseringsmetoder

- skitsering i forskellige faser af en designproces
- tegning, collage, fotos, 3d-computermodellering
- rumlige modeller: prototyping, mock-ups og lignende
- målfaste tegninger og modeller

Researchmetoder

- undersøgelser baseret på iagttagelse og sammenligning
- skitserende, analyserende og eksperimenterende undersøgelser
- kildekritisk informationssøgning
- forskellige designetnografiske metoder til undersøgelse af interessenter herunder brugeren og opdragsgiveren, herunder kvantitative og kvalitative metoder
- afkodning af designrepræsentationer, herunder analoge og digitale tekniske tegninger.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof uddyber og perspektiverer kernestoffet og udvider elevernes faglige horisont samt viden om fagets anvendelse og en forståelse for egne karrierespæktiver og mulige uddannelsesvalg.

Valget af supplerende stof er afhængigt af fagligt samspil i studieretninger, samspil i øvrigt og elevernes individuelle projekter.

Supplerende stof kan være:

- lyddesign, interaktionsdesign, design af virtuelle omgivelser, mode som fænomen, scenografi
- udvalgte eksempler på litteratur som retsregler, bekendtgørelser eller lovgivning (f.eks. om arbejdsmiljø), lokalplaner eller andre politiske dokumenter, virksomhedsplaner, produkttests eller produktanmeldelser
- andre områder som design og arkitektur, der ligger uden for vestlig designtradition.

Der skal indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.

2.4. Omfang

Det faglige stof udgøres af et primært materiale bestående af visuelt stof, hvortil kommer et forventet omfang sekundært materiale på 200-300 siders tekst inkl. visualiseringer. Dele af det sekundære materiale findes af eleverne selv.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Den primære undervisningsform er induktiv og dialogisk. Eleverne tilegner sig de praktiske og teoretiske kompetencer først og fremmest med udgangspunkt i en projektbaseret undervisning.

Eleverne opnår kompetencerne gennem erfaringer med egne og professionelle projekter. I et mindre antal forløb arbejdes der undersøgende med rent teoretiske problemstillinger.

Projekterne skal tilrettelægges, så eleverne i stigende grad kan vise selvstændigt initiativ. Det gælder i identificeringen af en designmæssig problemstilling, i formulering og løsning af den, samt i det teoretiske arbejde.

I løbet af undervisningen bliver lærerens rolle ændret fra at være primært instruktør til at være primært vejleder.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen består af projektperioder og korte kursusforløb. Eleverne samler alle praktiske og teoretiske elementer fra undervisningen, herunder egne undersøgelser, i en individuel portfolio, der indgår i den afsluttende prøve, jf. pkt. 4.2.

Eleverne arbejder både individuelt og i grupper. Ved gruppearbejder skal den enkelte elev foretage en individuel dokumentation af sit arbejde i sin portfolio.

Eleverne interagerer med de fysiske og virtuelle omgivelser ved at producere data, observere samt dokumentere undersøgelser. Der indgår endvidere eksterne aktiviteter i form af besøg på tegnestuer, virksomheder, udstillinger eller tilsvarende.

Imod slutningen af undervisningsperioden bruges ca. 15 pct. af den samlede uddannelsestid til et selvstændigt, individuelt eksamensprojekt, der indgår i den afsluttende skriftlige og mundtlige prøve, jf. pkt. 4.2. I eksamensprojektet undersøger og bearbejder eleven et selvvalgt lærergodkendt designemne eller -problem. Læreren optræder som vejleder i projektet. Eleven afslutter projektarbejdet med en skriftlig og visuel projektrapport på 3-5 normalsider ekskl. visualiseringer. Rapporten sendes til censor senest syv arbejdsdage forud for en afsluttende prøve.

3.3. It

It er et fundamentalt arbejdsredskab i fagets processer. It bruges i undervisningen til at søge, skabe, eksperimentere, lagre, formidle, kommunikere og distribuere. Arbejdet med digitale medier har til formål at gøre eleverne til skabende, kompetente og ansvarlige it-brugere.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages desuden elevernes viden og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

I designprojekterne indgår løbende evaluering som en naturlig del af processen. Der foregår formative evalueringer i form af samtaler undervejs, som kan inddrage hele holdet, dele af holdet eller den enkelte elev.

I den løbende evaluering vurderer læreren og eleverne, i hvilken grad elevernes arbejde lever op til de faglige mål.

Eleverne redigerer deres portfolio, så skriftlige opgaver, analytiske og praktiske valg og fravalg, problemformuleringer, teori, researchmateriale og løste opgaver tydeligt formidles. Portfolioen indgår i såvel den formative som den summative evaluering.

4.2. Prøveform

Der afholdes en projektprøve med skriftlig rapport og tilhørende mundtlig eksamination med udgangspunkt i eksaminandens

eksamensprojekt og med perspektivering til eksaminandens portfolio jf. pkt. 3.2. Før den mundtlige del af prøven sender skolen et eksemplar af eksaminandens projektrapport til censor senest syv arbejdsdage før eksaminationen.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Den mundtlige del af prøven starter med eksaminandens præsentation af eksamensprojektet. I den mundtlige præsentation uddyber og supplerer eksaminanden centrale dele af projektrapporten. Præsentationen skal vare ca. 10 minutter. Med afsæt i projektets undersøgelsesområde og problemstillinger former prøven sig derefter som en uddybende og perspektiverende samtale, der omfatter relevante emner inden for fagets kernestof og supplerende stof med perspektivering til eksaminandens portfolio; eksaminandens egne projekter og projekter udført af professionelle designere og arkitekter inddrages. Eksaminandens portfolio skal være tilgængelig til eksamen. Eksaminator udformer forud for eksamen et til to for eleven ukendte spørgsmål rettet mod eksaminandens portfolio. Eksamensprojektet og perspektiveringerne til eksaminandens portfolio skal tilsammen omfatte disciplinerne produktdesign, kommunikationsdesign og design af fysiske omgivelser.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges desuden vægt på strukturering og kommunikative kvaliteter visuelt, mundtligt og skriftligt.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation, der omfatter den skriftlige rapport og mundtlige prøve i eksamensprojektet med perspektivering til eksaminandens portfolio. Prøvedelene vægtes lige.

Ved prøve, hvor faget indgår i fagligt samspil med andre fag, lægges der vægt på eksaminandens evne til at behandle problemstillinger i samspil med andre fag samt til at demonstrere viden om fagets identitet og metoder.